

**Gällivare
kommun**

Datum
2019-05-13

Gällivare Kommuns yttrande över utredningen "Lite mer lika – översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)"

Bakgrund

Finansdepartementet skickade den 8 februari ut Håkan Sörmans slutbetänkande om kostnadsutjämningsystemet "Lite mer Lika" på remiss, där samtliga kommuner och regioner är remissinstanser. Remisstiden går ut den 17 maj. Gällivare Kommun och dess kommunstyrelse har behandlat ärendet den 13 maj.

Regeringens uppdrag har varit att utreda och uppdatera kostnadsutjämnningen – en del av den kommunalekonomiska utjämnningen. Kostnadsutjämnningen har som syfte att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av opåverkbara strukturella förhållanden.

I direktiven anges att översynen ska överväga om det nuvarande systemet i tillräcklig grad fångar upp större samhällsförändringar och med anledning av detta eventuellt föreslå förändringar i de delmodeller som finns, nya delmodeller eller om delmodeller ska utgå. I uppdraget ingår också att analysera möjligheterna att förenkla utjämnningen.

Kostnadsutjämnningen är solidariskt finansierad inom kommunsektorn och denna del av den kommunalekonomiska utjämnningen finansieras inte av staten.

Gällivare Kommuns remissvar

Gällivare Kommun delar utredarens synpunkter och bifaller förslag till förändringar.

Sammantaget har utredaren Håkan Sörman gjort en gedigen utredning och lämnat förslag på nödvändiga förändringar och uppdateringar av kostnadsutjämnings-systemet för att utjämna efter kommunernas faktiska behov. "Lite mer lika" är en välformulerad skrivning på den sammanlagda förändringen av kostnadsutjämnning.

Kostnadsutjämningsystemet är till för att utjämna för opåverkbara strukturella skillnader och ett sådant system måste med nödvändighet uppdateras och justeras med jämna mellanrum – särskilt som man i det nuvarande systemet valt att inte indexera eller alls räkna upp vissa ingående poster. Andra ansträngningar för kommunerna tillkommer plötsligt och får stora effekter, vilket kräver att man med jämna mellanrum uppdaterar de modeller som finns.

De kostnader en kommun har för att producera välfärd är till en del opåverkbara och till en del föremål för egna prioriteringar. Den del som en kommun opartiskt

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Hemsida
Gällivare kommun 982 81 GÄLLIVARE	0970-818 000	0970-144 51	754-1576	www.gellivare.se E-post: post@gallivare.se

sett inte kan påverka bör vara föremål för utjämning i landet. Det svåra är att veta hur stor en "opartisk" kostnad faktiskt är. Utredaren har gjort ett gott jobb med ansatsen att på ett mer korrekt sätt knyta den enskilda kommunens förutsättningar till mätbara faktorer.

I den mediedebatt som förs kopplat till denna utredning utropar några kommuner sig själva till förlorare med anledning av att man förutspås få en mindre täckning av sina kostnader. Det korrekta ställningstagandet bör naturligtvis vara huruvida en kommun får täckning för onormalt höga strukturellt opåverkbara kostnader – inte huruvida man tidigare haft täckning för kostnader som man faktiska inte borde ha haft.

Att en uppdaterad kostnadsutjämning är på sin plats speglar sig även i resultatutvecklingen för kommunsektorn, där ca 40 % (ca 5,9 miljarder kronor) av det samlade överskottet 2018 kommer från de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Samtidigt visar 72 av 290 kommuner underskott för 2018. Även skillnaderna i uttagen skattesats mellan "stad" och "landsbygd" börjar bli betydlig, när vi tittar på aktuella skatteuttag. Det skiljer nästan 6 % -enheter mellan Dorotea (35,15%) och Solna (29,20%) vilket inte kan förklaras genom en högre ambitionsnivå eller lägre effektivitet. Det är således på sin plats att en översyn av kostnadsutjämning genomförs för att utjämna för de faktiska behoven och ge mindre kommuner likvärdiga förutsättningar.

Grunden för kostnadsutjämningen är att utjämning sker för de behov man förväntas ha givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar.

Gällivare kommun ser positivt på att utredaren har valt att sätta fokus på gles bebyggelse och kompensation för befolkningsminskning ("merkostnadsersättning"). Det går inte helt enkelt att driva en mindre kommun till vilken kostnad som helst, utan att det ger stora konsekvenser för dess invånare. Det är även positivt att utredaren föreslår en högre grad av indexering i syfte att bibehålla systemets aktualitet under en längre tid.

Det föreslagna systemet innebär mer konkret att kostnadsutjämningen omfördelar från kommuner med i genomsnitt stark socioekonomi, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med svag socioekonomi, gles bebyggelse och liten befolkning i betydligt större utsträckning, vilket också är en nödvändighet för att klyftorna inte skall öka än mer. Därtill kan konstateras att de kommuner som tagit emot relativt sett flest flyktingar och nyanlända får ett högre utfall med utredningens förslag, vilket är positivt

Gällivare kommun stödjer SKL:s yttrande men vill särskilt poängtera valda delar i utredningen.

Gällivare kommun stödjer utredarens ansats att välja att utjämna för socioekonomiska förhållanden i högre grad i modellerna och därmed ta bort den utjämning eller kompensation som specifikt skett för språk eller utländsk bakgrund.

I äldreomsorgsmodellen är det positivt att normkostnadernas indelning ändras från civilstånd till samboende/ensamboende.

Gällande kollektivtrafik föreslås en länsvis behovsberäkning för regioner. När det gäller kommunvis behovsberäkning av kollektivtrafik, för de län som inte skatteväxlat för ändrat huvudmannaskap, är effekten svår att bedöma. Det kan vara problematiskt att använda en statistisk ansats för att förklara skillnader i strukturellt behov för dessa kommuner. Gällivare kommun ser hellre en mer selektiv ansats där de specifika förutsättningarna i de aktuella länen/kommunerna utgör utgångspunkt för analysen.

Kommunen konstaterar också att man gärna ser en utjämning för socioekonomiska skillnader i grundskolan i kostnadsutjämningsmodellen och att man tar bort de riktade statsbidrag som idag fördelas vid sidan av – ett renare system skulle därmed kunna uppnås.

Gällivare den 13 maj 2019

Jeanette Wäppling
Ordförande kommunstyrelsen